

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

Radosław Tomasz Jeż (ławnik Sądu Najwyższego)

Protokolant Iwona Kotowska

z udziałem Prokuratora Generalnego

w sprawie X.Y...,

oskarżonego o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 228 § 4 i 5 k.k. w zb.
z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 4 grudnia 2024 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od postanowienia
Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 czerwca 2022 r., sygn. akt IX Kz 20/22
utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-
Śródmieścia w Warszawie z 23 listopada 2021 r., sygn. akt X K 625/21:

- 1. na podstawie art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym uchyła zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 czerwca 2022 r. wydane w sprawie o sygn. akt IX Kz 20/22;**
- 2. na podstawie art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym uwzględnia zażalenie i uchyła postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 23 listopada 2021 r. wydane w sprawie o sygn. akt X K 625/21;**
- 3. znosi wzajemnie koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Uchwałą z 30 czerwca 2020 r. wydaną w sprawie I DO 23/20 Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego zezwoliła na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. X.Y.. za to, że:

1. w okresie od dnia 9 marca 2019 roku do 31 marca 2020 roku w W. i Z., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami, w związku z pełnieniem funkcji publicznej prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. żądał otrzymania korzyści majątkowych i osobistych, a następnie w zamian za przyjmowane od J.P. i A.J. korzyści majątkowe i osobiste w postaci: środków pieniężnych znacznej wartości w kwocie 1.000.000 zł, koszuli marki „B.” koloru białego wartości 535 euro, tj. 2292 zł 47 gr, koszuli marki „B.” koloru niebieskiego o wartości 470 euro, tj. 2014 zł 60 gr, czterech biletów na mecz piłkarski [...], który miał miejsce w dniu [...] 2019 r. na Stadionie o łącznej wartości 1000 zł, finansowania kosztów spożywanych posiłków w lokalach restauracyjnych na terenie W., w tym jeden raz w restauracji R. przy ul. [...] w W. oraz w miejscu jego zamieszkania oraz w zamian za przyjmowane od J.P., A.J. i M.T. korzyści majątkowe i osobiste w postaci co najmniej jednej butelki z alkoholem marki B. o pojemności 0,7 l o wartości 119 zł, co najmniej dwóch tzw. zasileń „L.” telefonu komórkowego o łącznej wartości 60 złotych, co najmniej trzech recept na lek psychotropowy o nazwie „S.” wystawionych przez ustalonego lekarza-neurologa, co najmniej trzech opakowań wyżej wskazanego leku o wartości co najmniej 52 zł 86 gr, nieodpłatnego użyczenia samochodu marki M., tzw. kosza prezentowego z zawartością jednej butelki wódki nieustalonej marki o objętości 0,7 l o wartości co najmniej 25 zł i słodyczy o wartości 104 zł 99 gr, sfinansowania kosztów

zakupu produktów żywnościowych i napojów alkoholowych, które miały być wykorzystane w toku zorganizowanego spotkania towarzyskiego mającego na celu uczczenie jego imienia, jako funkcjonariusz publiczny – prokurator, przekraczał swoje uprawnienia i nie dopełniał swoich obowiązków w ten sposób, że utrudniał nadzorowane przez siebie postępowanie karne o sygnaturze akt PR [...] Prokuratury Rejonowej w W. prowadzone w sprawie pozbawienia życia kobiety poprzez oblanie jej kwasem siarkowym przy ul. [...] w W., poprzez ukierunkowanie tego postępowania karnego na wytworzenie nieprawdziwych dowodów, mających świadczyć o nieobecności podejrzanego w tej sprawie A.J. na miejscu przestępstwa wbrew normie art. 297 § 1 k.p.k. regulującej cele postępowania przygotowawczego oraz pomimo istnienia przesłanek uzasadniających konieczność dalszego stosowania wobec A.J. tymczasowego aresztowania, uchylił ten środek zapobiegawczy, wbrew istnieniu przesłanek do dalszego jego stosowania określonych w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. i w art. 258 § 2 k.p.k., a ponadto przekazywał J.P. informacje co do przebiegu wskazanego powyżej postępowania, treści zeznań i wyjaśnień osób przesłuchanych w jego trakcie, czym działał na szkodę interesu publicznego, udzielając tym samym pomocy A.J. w uniknięciu odpowiedzialności karnej, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 228 § 4 i § 5 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

2. w nieustalonym bliżej dniu, na przełomie miesięcy grudnia 2019 r. a stycznia 2020 r. w W., w związku z pełnioną funkcją publiczną prokuratora Prokuratury Rejonowej w W., zażądał od J.P. korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa polegające na rozpoznaniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez J.P., poprzez jego merytoryczne zakończenie wydaniem postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego lub umorzeniem tego postępowania, bez dokonywania oceny w zakresie zaistnienia przestępstwa, a następnie przyjął od niej korzyść majątkową w kwocie 2.000 zł, czym udaremnił postępowanie karne, pomagając sprawcy uniknąć odpowiedzialności karnej, nie dopełniając tym samym swoich obowiązków

jako prokurator, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 228 § 3 i § 4 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł X.Y.. i jego obrońca.

W wyniku złożonego zażalenia Sąd Najwyższy zmienił w części zaskarżoną uchwałę i odmówił wydania zezwolenia na pociągnięcie prokuratora X.Y.. do odpowiedzialności karnej oraz na tymczasowe aresztowanie za czyn opisany w punkcie I. 2 zaskarżonej uchwały, t.j.: za to, że w nieustalonym bliżej dniu, na przełomie miesięcy grudnia 2019 r. a stycznia 2020 r. w W., w związku z pełnioną funkcją publiczną prokuratora Prokuratury Rejonowej w W., zażądał od J.P. korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa polegające na rozpoznaniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez J.P., poprzez jego merytoryczne zakończenie wydaniem postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego lub umorzeniem tego postępowania, bez dokonywania oceny w zakresie zaistnienia przestępstwa, a następnie przyjął od niej korzyść majątkową w kwocie 2.000 zł, czym udaremnił postępowanie karne, pomagając sprawcy uniknąć odpowiedzialności karnej, nie dopełniając tym samym swoich obowiązków jako prokurator, czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 228 § 3 i § 4 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Pismem z 1 kwietnia 2021 r. Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł akt oskarżenia przeciwko m.in. X.Y..

Postanowieniem z 23 listopada 2021 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w sprawie o sygn. akt X K 625/21 na podstawie art. 17 § 10 k.p.k. wydał postanowienie o umorzeniu postępowania karnego wobec X.Y.. z uwagi na brak skutecznego zezwolenia na jego ściganie.

W uzasadnieniu wskazano, że zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. X.Y.. wydała Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, której status jako niezawisłego sądu

dyscyplinarnego został zakwestionowany przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejski Trybunał Praw Człowieka oraz Sąd Najwyższy.

Zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w przedmiocie umorzenia postępowania względem X.Y.. wnioś oskarżyciel publiczny wskazując, że mimo orzeczeń organów międzynarodowych, a zwłaszcza postanowienia Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 kwietnia 2020 r., sygn. C-791/19 R, zawieszającego stosowanie przepisów dotyczących właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych sędziów, może ona skutecznie wyrazić: zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratora. Wyjaśnił, że zastosowany wskazanym orzeczeniem środek tymczasowy nie dotyczył innych zawodów prawniczych, odnosząc się wyłącznie do sędziów. Autor zażalenia podniósł przy tym, że nie wykazano możliwości wywierania wpływu na Sąd lub konkretnego sędziego, przez inną władzę. Dodatkowo zdaniem skarżącego w ogóle nie jest dopuszczalne kwestionowanie przez którykolwiek sąd powszechny umocowania innego sądu do orzekania oraz powołania konkretnego sędziego i wynikającego z tego powołania uprawnienia do orzekania.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił zażalenia i utrzymał w mocy postanowienie o umorzeniu postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że wykładnia dokonana w zgodzie z art. 47 Karty Praw Podstawowych czy art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji, ale przede wszystkim z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, prowadzić musi do wniosku, że podejmowanie przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego na podstawie art. 27 §1 pkt 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 135 § 1 i 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, decyzji o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i na tymczasowe aresztowanie prokuratora, nie daje gwarancji rozstrzygnięcia tej kategorii spraw przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. Tym samym sąd krajowy jest obowiązany pominąć wskazane regulacje ustawowe, dotyczące Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, a tym samym decyzje przez nią podjęte.

Pismem z 14 czerwca 2023 r. Prokurator Generalny wniósł skargę nadzwyczajną od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 czerwca 2022 r., sygn. IX Kz 20/22, utrzymującego w mocy postanowienie

Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z 23 listopada 2021 r., sygn. akt X K 625/21, zaskarżając je w całości. Wydanemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 486 ze zm.), czyli prawa do równego traktowania przez władze publiczne, polegające na uchyleniu się przez sąd od rozpoznania sprawy i zaaprobowaniu umorzenia postępowania na podst. art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. przeciwko X.Y., podczas gdy wobec innych osób pozostających w analogicznej sytuacji procesowej postępowania karne są prowadzone i rozstrzygane, gdyż faktem notoryjnym jest to, że na terenie kraju prowadzonych jest szereg postępowań sądowych przeciwko sędziom i prokuratorom, których immunitet został uchylony przez Sąd Najwyższy – Izbę Dyscyplinarną, której status jest przez Sąd orzekający w tej sprawie kwestionowany, a ponadto, co doprowadziło nie tylko do usytuowania X.Y. w uprzywilejowanej pozycji względem innych osób (prokuratorów, jak i sędziów) znajdujących się w analogicznej sytuacji procesowej, ale również wobec współsprawców czynów zabronionych zarzuconych X.Y., gdyż pierwotnie skierowano do sądu akt oskarżenia przeciwko J.P., A.J., M.T. oraz X.Y. o czyny w art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 228 § 4 k.k. w zb. z art. 228 § 5 k.k. w zb. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 § 1 k.k., a postępowanie sądowe wobec współsprawców trwa, podczas gdy skutkiem skarżonego orzeczenia może być bezkarność X.Y., albowiem w obowiązującym stanie prawnym ponowne złożenie wniosku o uchylenie immunitetu może zakończyć się tylko umorzeniem postępowania w tym względzie na podst. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. (res iudicata),
- naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 486 ze zm. dalej Konstytucja RP), czyli prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez

nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, poprzez:

- a. wydanie postanowienia w wyniku kierowania się wyłącznie subiektywną, błędną oceną Sądu – stojącą w sprzeczności z obowiązującymi przepisami – co do umocowania Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do wydania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec prokuratora X.Y., co skutkowało uchynieniem się przez Sąd od obowiązku rozpatrzenia sprawy w kwestii odpowiedzialności karnej X.Y., a tym samym doprowadziło do sytuacji, w której działania wymienionego prokuratora polegające na żądaniu i przyjmowaniu korzyści majątkowych w zamian za ukierunkowanie śledztwa na wytworzenie nieprawdziwych dowodów zmierzających do wykazania braku sprawstwa jednego z podejrzanych w sprawie o sygnaturze akt PR [...] Prokuratury Rejonowej w W. prowadzonego w sprawie pozbawienia życia kobiety poprzez oblanie jej kwasem siarkowym, tj. o czyn z art. 148 § 1 k.k. – rażąco narusza prawo do sądu osób, które wstąpiły w prawa pokrzywdzonej, z uwagi na fakt, że działania wymienionego X.Y. nie spotkały się z właściwą reakcją prawnokarną wbrew podstawowym zasadom procesu karnego określonym w art. 2 k.p.k.,
- b. rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w Warszawie pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 41 § 1 k.p.k., tj. uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziów wyznaczonych do jej rozpoznania, wynikających z okoliczności, iż sędziowie Sądu Okręgowego w Warszawie: P. K., D. G. oraz K. P. znajdują się na liście polskich sędziów, którzy podpisali apel z wezwaniem do pełnego wykonania lipcowych orzeczeń TSUE, którą opublikowano w dniu 31 lipca 2021 r. na stronie internetowej

Stowarzyszenia [...] (link: [www.\[...\]-komunikaty-i-oswiadczenia/\[...\]](http://www.[...]-komunikaty-i-oswiadczenia/[...])) – prezentujemy – listę – polskich – sędziów – którzy – podpisali – apel – z – wezwaniem – do – pełnego – wykonania – lipcowych – orzeczeń – tsue), a zatem sędziowie ci wyrazili swój pogląd w przedmiocie stosowania obowiązującego na terenie Rzeczypospolitej Polski prawa wbrew wyrażonemu między innymi stanowisku zawartym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 r. o sygnaturze akt P 7/20.

- rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 98 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie dokonania wszechstronnej kontroli odwoławczej oraz należytego rozważenia zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego mającego wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. zawartego w zażaleniu prokuratora, jak i wspierającej go argumentacji zawartej w uzasadnieniu środka odwoławczego, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy niezasadnego postanowienia wydanego z rażącym naruszeniem prawa procesowego art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. umarzającego postępowanie na tej podstawie przeciwko X.Y.. w wyniku błędnego uznania, iż brak jest wymaganego zezwolenia na ściganie X.Y.. albowiem zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wydał Sąd, który nie był należycie obsadzony, tj. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego pozbawiona przymiotu niezależności i bezstronności – podczas gdy niewymagająca pogłębionej analizy treść obowiązujących w dacie podjęcia uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci aresztu tymczasowego prokuratora X.Y., przepisów art. 1 pkt 2, art. 3 pkt 5, art. 27 § 1 pkt 1 lit. b oraz pkt 1a, jak też art. 27 § 3 pkt 2 lit. b i § 4 pkt 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania) prowadziła do jednoznacznego wniosku, iż Izba

- Dyscyplinarna Sądu Najwyższego orzekała w pierwszej i drugiej instancji w sprawach rozpatrywanych w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi dotyczącymi m.in. prokuratorów, jak też w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej m.in. prokuratorów i wyrażenia zgody na zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, a zatem zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec X.Y.. było wydane przez uprawniony organ jakim jest Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, gdyż nie wykazał, aby gwarancje zapewnienia X.Y.. prawa do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą zostały naruszone biorąc w szczególności pod uwagę pozycję ustrojową Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego i status powołanych do orzekania w niej sędziów oraz poprzez błędne uznanie, iż orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości, tj. wyrok z dnia 15 lipca 2021 r. sygn. C- 791/19 oraz postanowienie z dnia 14 lipca 2021 r. sygn. C-204/21 dotyczące postępowań dyscyplinarnych prowadzonych względem sędziów i asesorów sądowych, głównie w zakresie zarzuconej możliwości zakwalifikowania jako przewinień dyscyplinarnych skierowań do TSUE pytań prejudycjalnych przez sędziów, odnoszą się również do postępowań o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i wyrażenia zgody na zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania prokuratorów – przy czym orzeczenia te nie dotyczą w żadnym zakresie postępowań o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i wyrażenia zgody na zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania prokuratorów z uwagi na odrębność tego postępowania oraz pozycję ustrojową prokuratury,
- rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 42a § 1 i 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072), który stanowi, iż w ramach działalności sądów lub organów sądów

niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa, jak też niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, umarzając postępowanie przeciwko X.Y.. na podstawie na art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. uznając, iż brak jest wymaganego zezwolenia na ściganie X.Y., albowiem zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wydał Sąd, który nie był należycie obsadzony, tj. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego pozbawiona przymiotu niezależności i bezstronności, podczas gdy z uwagi na pozycję ustrojową Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego i status powołanych do orzekania w niej sędziów należy ją uznać w pełni za niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

Uzasadniając przesłankę ogólną skargi nadzwyczajnej Skarżący podniósł między innymi, że uchylenie się przez sąd od rozpoznania sprawy i zaaprobowanie umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. przeciwko X.Y., podczas gdy wobec innych osób pozostających w analogicznej sytuacji procesowej postępowania karne są prowadzone i rozstrzygane stanowi naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, albowiem skarżone orzeczenie pozostaje w opozycji do zasady legalizmu, praworządności, oraz równości wynikających z art. 2, art. 7 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 486 ze zm.).

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 czerwca 2022 r., sygn. IX Kz 20/22 w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie zażalenia prokuratora i uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie z dnia 23 listopada 2021 r., sygn. akt X K 625/21.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się na wstępie do kwestii formalnych, Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga nadzwyczajna była dopuszczalna podmiotowo, przedmiotowo i temporalnie.

Prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie w niniejszej sprawie jest postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 24 czerwca 2022 r. w sprawie o sygn. akt IX Kz 20/22, utrzymujące w mocy postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie z 23 listopada 2021 r., sygn. akt X K 625/21 o umorzeniu postępowania, jako orzeczenie wydane przez sąd powszechny. Nie przysługują od niego inne nadzwyczajne środki zaskarżenia, a zatem spełnione zostały formalne wymagania do zakwestionowania orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej. Uwzględniając treść art. 89 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2018.5 z późn. zm., dalej: „u.SN”) zachowany został również termin do wywiedzenia skargi nadzwyczajnej.

Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile: orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, lub orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Orzekanie w ramach skargi nadzwyczajnej ma jednak charakter wyjątkowy, bowiem możliwość skorygowania prawomocnych orzeczeń uzasadniana jest takim stopniem ich wadliwości, którego nie da się pogodzić z podstawowymi zasadami demokratycznego państwa prawnego, czyniąc je przez to elementarnie niesprawiedliwymi.

Na podmiocie wnoszącym skargę nadzwyczajną spoczywa w pierwszej kolejności powinność wykazania zaistnienia w danej sprawie przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Zaistnienie tego rodzaju

uchybień potwierdza wadliwość zaskarżonego orzeczenia, rodząc jednocześnie obowiązek zbadania, czy wadliwość ta powinna być usunięta ze względu na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zatem zaistnienie przesłanki szczególnej wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN nie przesądza automatycznie o konieczności usunięcia z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia. Natomiast niezasadność zarzutów podnoszonych przez podmiot skarżący w ramach podstaw szczególnych przesądza o bezzasadności skargi, nawet bez badania przesłanki ogólnej skargi (wyroki Sądu Najwyższego z: 30 czerwca 2021 r., I NSNc 171/20; 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 24 listopada 2021 r., I NSNc 66/21; postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2021 r., I NSNk 5/20).

Zważyć ponadto należy, że warunkiem dopuszczalności skargi nadzwyczajnej jest zaistnienie jednej spośród trzech przesłanek szczególnych wyliczonych w art. 89 § 1 u.SN. Podmiot wnoszący skargę musi więc przede wszystkim wykazać zaistnienie przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Stwierdzenie zaistnienia jednego z uchybień wyliczonych w tym przepisie pozwala zakwalifikować zaskarżone orzeczenie jako wadliwe, co stanowi przyczynek do badania, czy wadliwość jest tak znacząca, że godzi w zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Przesłanki szczególne wyliczone enumeratywnie w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN nie mają samoistnego charakteru, tj. nie stanowią wystarczającej podstawy do wyeliminowania z obrotu wadliwego orzeczenia. Trzeba mieć bowiem na względzie, że z prawa do sądu (art. 45 § 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP) wywodzona jest stabilność oraz prawomocność orzeczeń sądowych, a także kształtowanych przez nie stosunków prawnych, a odstępianie od tych fundamentalnych założeń możliwe jest tylko w szczególnych okolicznościach. Zatem wadliwość orzeczeń zaskarżonych skargą nadzwyczajną musi być na tyle poważna, by względem na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji RP nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NSNc 2/20).

W niniejszej sprawie Prokurator Generalny oparł skargę nadzwyczajną na przesłankach szczególnych wskazanych w treści art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN, tj. naruszeniu zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz rażącym naruszeniu prawa przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

Na uwzględnienie zasługiwał zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 42a § 1 i 2 u.SN, poprzez uznanie, że zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wydał Sąd, który nie był należycie obsadzony, tj. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego pozbawiona przymiotu niezależności i bezstronności oraz zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 98 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie poprzez zaniechanie dokonania wszechstronnej kontroli odwoławczej, w konsekwencji czego doszło do utrzymania w mocy postanowienia wydanego z rażącym naruszeniem prawa procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. umarzającego postępowanie z uwagi na brak wymaganego zezwolenia na ściganie X.Y.. w sytuacji, gdy zgoda na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora została wydana przez umocowany do tego organ.

Przepis art. 135 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U.2016.177 z późn. zm.) przyznaje prokuratorowi immunitet formalny w zakresie odpowiedzialności karnej za wszystkie przestępstwa, w tym również za przestępstwa niezwiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych. Przesłanką uchylenia immunitetu jest „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokuraturę przestępstwa”. Immunitet prokuratorski ma za zadanie wyłącznie zapobieganie wysuwaniu przeciwko prokuratorowi bezpodstawnych zarzutów popełnienia przestępstwa, tj. instrumentalnemu oddziaływaniu na niego w związku ze służbą, którą pełni (poprzez narażenie na społeczną i środowiskową infamię). Nie jest natomiast celem immunitetu bezpodstawne uprzywilejowanie osoby zajmującej stanowisko prokuratora, w zakresie odpowiedzialności karnej, w stosunku do innych obywateli, jeśli tylko obiektywnie zachodzi rzeczony podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa (uchwała SN z 12.04.2019 r., I DO 1/19, OSNID 2020/2, A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2021, art. 135.).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia prowadzi do wniosku, iż Sąd okręgowy dokonując subiektywnej wykładni obowiązujących przepisów oraz wspierając się wskazanymi w uzasadnieniu postanowienia judykatami doszedł do błędnego przekonania, iż Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego podejmująca w tej sprawie uchwałę o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X.Y.. nie spełnia kryteriów sądu bezstronnego i niezależnego – a zatem uchwałę tę należy traktować *de facto* jako nieistniejącą – co przemawia za utrzymaniem w mocy postanowienia Sądu I instancji o umorzeniu postępowania na podst. art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.

Wbrew twierdzeniom tak Sądu Okręgowego w Warszawie, jak i Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w przedmiotowej sprawie nie zaistniała negatywna przesłanka procesowa skodyfikowana w treści art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. Zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora X.Y.. wydała Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego w uchwale z 30 czerwca 2020 r., sygn. akt I DO 23/20 zmienioną uchwałą z 27 października 2020 r. sygn. akt II DO 91/20. Właściwość Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do orzekania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec wówczas oskarżonego X.Y.. przewidywał przepis art. 27 § 1a u.SN w brzmieniu obowiązującym do dnia 15 lipca 2022 r., a więc zezwolenie zostało wydane przez organ rzeczowo właściwy.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że wyrażenie przez sąd zgody na postawienie prokuratorowi określonych zarzutów nie przesądza faktu, że taki zarzut wobec niego zostanie postawiony. Organ postępowania przygotowawczego może bowiem, po przeprowadzeniu określonych czynności stwierdzić, że zachowanie prokuratora nie wypełnia znamion czynu zabronionego i tym samym umorzyć postępowanie (uchwała SN z 12.01.2021 r., II DIZ 13/21, LEX nr 3106146).

Nie sposób podzielić zapatrywania Sądu Okręgowego jakoby rzekomy brak niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, która wydała uchwałę zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności prokuratora X.Y., a wynikający m.in. z okoliczności związanych z powołaniem przez Prezydenta RP na urząd sędziego sędziów orzekających w ww. izbie automatycznie oznaczał, że w sprawie zaszła negatywna przesłanka procesowa w postaci braku wymaganego

zezwolenia na ściganie.

Zgodnie z treścią art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Niezawisłość jest definiowana nie tylko jako przyznana sądownictwu niezależność, ale i jako osobista relacja sędziego sprawującego wymiar sprawiedliwości do otaczającej go rzeczywistości, determinowana tylko przepisami Konstytucji i ustaw. Niezawisłość nie jest tylko uprawnieniem sędziego, lecz także jego konstytucyjnym obowiązkiem, podobnie jak konstytucyjnym obowiązkiem ustawodawcy (i innych organów władzy publicznej) jest jej ochrona (tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 16 grudnia 2015 r. sygn. akt K 34/15). Szczególną postacią sprzeniewierzenia się obowiązkom łączącym się z zasadą niezawisłości jest naruszenie obowiązku zachowania przez sędziego bezstronności, co może m.in. polegać na dostosowywaniu treści wydawanych orzeczeń do sugestii czy poleceń przekazywanych sędziemu z zewnątrz (tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 października 2015 r., sygn. akt Kp 1/15).

Sąd odwoławczy w omawianej sprawie nie wskazał na żadne okoliczności, które miałyby świadczyć o braku niezależności i bezstronności sędziów Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wydających zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i tymczasowe aresztowanie X.Y.. Sąd w sposób nieuprawniony przyjął *a priori*, iż sędziowie orzekający w tej Izbie pozbawieni są atrybutów tego urzędu, tj. niezależności i bezstronności. Tymczasem postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 kwietnia 2020 r., C 791/19 R, na które powołał się w uzasadnieniu zarówno sąd pierwszej jak i drugiej instancji, zawiesiło stosowanie przepisów dotyczących właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych sędziów. Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego mogła więc skutecznie wyrazić zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratora. Zakresu obowiązywania środków tymczasowych nie można interpretować rozszerzająco.

Samo stwierdzenie zaistnienia przesłanek szczegółowych nie jest jeszcze wystarczające dla wyeliminowania zaskarżonego orzeczenia z obrotu prawnego. W dalszej kolejności należy bowiem ustalić czy uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie jest „konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą

demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej” (art. 89 § 1 *in principio* u.SN). Przesłanka ta powinna być interpretowana zgodnie z zasadą ustrojową wyrażoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W niniejszej sprawie z całą pewnością można przyjąć, że postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 czerwca 2022 r. wydane w sprawie o sygn. akt IX Kz 20/22 godzi w zasadę sprawiedliwości społecznej. Pomimo że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego wydała uchwałę, w której zezwoliła na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora X.Y., to zostało wobec niego prawomocnie umorzone postępowanie karne z uwagi na brak wymaganego zezwolenia na ściganie. Jak słusznie podniósł Prokurator Generalny, doszło w ten sposób do naruszenia elementarnych zasad demokratycznego państwa prawa, jakimi są zasada legalizmu, praworządności i równości. Gwarantują one m.in. równość obywatela wobec prawa. W demokratycznym państwie prawa nie może mieć miejsce sytuacja, w której wobec niektórych osób umarzone jest postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., a wobec innych osób pozostających w analogicznej sytuacji procesowej postępowania karne są prowadzone i rozstrzygane. W odczuciu społecznym całkowicie niezrozumiałe byłoby zaniechanie prowadzenia postępowania karnego wobec prokuratora w sprawie powiązanej z zarzucanym poważnym przestępstwem – pozbawienia życia kobiety poprzez oblanie jej kwasem siarkowym (art. 148 § 1 k.k.). Naruszałoby to rażąco prawo jej bliskich do sądu i rodziło w społeczeństwie przekonanie o bezkarności. Takie działanie organów stoi w sprzeczności ze wszystkimi celami prawa karnego (art. 2 k.p.k.).

W tym miejscu warto przypomnieć, iż w dniu 15 lipca 2022 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259). Zgodnie z art. 8 ust. 1 ww. ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną, tworząc w ramach Sądu Najwyższego Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. Ponadto wprowadzono regulację, według której w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy sędziemu, w stosunku do którego wydany został przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej, prawomocny wyrok dyscyplinarny lub podjęta

została uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, przysługuje wniosek o wznowienie postępowania (art. 18 ust. 1 ww. ustawy). W związku z powyższym, strony postępowania miały możliwość wznowienia postępowania do dnia 15 stycznia 2023 r., czego nie uczyniły. Sąd Najwyższy podkreśla, że pomimo likwidacji Izby Dyscyplinarnej, jej orzeczenia w dalszym ciągu obowiązują, w tym również prawomocna uchwała z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt I DO 23/20 zmieniona uchwałą z dnia 27 października 2020 roku, II DO 91/20, zezwalająca na pociągnięcie prokuratora X.Y.. do odpowiedzialności karnej za zarzucone mu przestępstwa.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 91 § 1 u.SN orzekł jak w sentencji.

M.L.

r.g.